

Kaderbrief 2027-2030

gemeente
HEEZE-LEENDE

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Inleiding	4
Autonome ontwikkelingen	7
Autonome ontwikkelingen met financiële consequenties	7
Indexeringen*	8
Ruimte in de begroting*	9
Autonome ontwikkelingen zonder financiële consequenties	13
Investerings	15
Niet-autonome ontwikkelingen.....	18
Ontwikkelingen nog niet getoetst.....	18
Investerings (niet-autonoom).....	25
Ontwikkelingen na aanbieding kaderbrief.....	27

Inleiding

Algemeen

Geachte raadsleden,

Voor u ligt de kaderbrief 2027–2030, de basis voor de begroting die in november wordt vastgesteld. Onze gemeente is een fijne plek om te wonen, werken en recreëren, maar dat vraagt voortdurende inzet en het maken van duidelijke keuzes.

We staan voor een grote financiële opgave. Om een sluitende begroting te realiseren zijn aanzienlijke ombuigingen nodig. Daarnaast kan uw nieuwe raadsakkoord extra prioritering of financiële middelen vragen. Daarom is het essentieel om gezamenlijk te bepalen welke ambities haalbaar zijn binnen de beschikbare middelen en capaciteit.

Met deze kaderbrief en het ombuigingstraject vragen wij de raad richting te geven, zodat wij in november een sluitende en uitvoerbare begroting kunnen voorleggen. Alleen dan kunnen we blijven leveren wat we beloven.

Sluitende begroting

Om een sluitende begroting voor 2027–2030 te kunnen opstellen, is een opgave tussen de 3 en 4 miljoen euro aan ombuigingen noodzakelijk. Dit terwijl een groot deel van onze begroting bestaat uit wettelijke taken, én maar een beperkt deel beïnvloedbaar is. Dat maakt de opgave complex en vraagt om scherpe keuzes in wat we wel en niet doen, en afwegen of we inkomsten verhogen, uitgaven beperken of een combinatie daarvan toepassen. De gemeenteraad is hierin aan zet.

Gezien de financiële situatie en het feit dat het nieuwe raadsakkoord ambtelijk nog getoetst moet worden op uitvoerbaarheid, bevat deze kaderbrief uitsluitend de bekende indexeringen, de toenemende kosten van de gemeenschappelijke regelingen en de financiële gevolgen van taken en activiteiten die onvoorzien, onvermijdelijk én niet uit te stellen zijn. De verdere beleidsmatige keuzes volgen in samenhang met het raadsakkoord en de uitwerking daarvan in de begroting.

Proces naar een sluitende begroting

In het voorjaar hebben wij u geïnformeerd over de financiële positie van de gemeente en de investeringsportefeuille. Daarbij is toegelicht dat er structurele exploitatietekorten zijn en dat verschillende 'draaiknoppen' beschikbaar zijn om tot een sluitende begroting te komen, zoals het heroverwegen van bovenwettelijke taken, voorzieningen, inkomsten, technische ingrepen en beperkt beïnvloedbare kosten (waaronder het afstoten van taken).

Ook de investeringen zijn besproken. Hoewel deze op korte termijn minder invloed hebben op het sluitend krijgen van de begroting, drukken zij wel op het weerstandsvermogen en leiden zij op langere termijn tot hogere kapitaallasten, mogelijk oplopend tot € 3 miljoen. Een aantal investeringen is nog niet gestart of valt aanzienlijk duurder uit, waardoor kritisch heroverwegen noodzakelijk is.

U heeft als raad aangegeven dit ombuigingstraject met werkbijeenkomsten van de raad verder vorm te willen geven. Bij de vaststelling van de kaderbrief vragen wij u dan ook om richting te geven: welke ombuigingen acht u wenselijk en welke niet. Dit kan via moties of amendementen. Daarbij staat de keuze centraal tussen een sluitend eerste jaar (2027) of een structureel sluitende begroting.

We vertrouwen erop dat er minimaal een pakket aan ombuigingsrichtingen ligt van het tekort dat in deze kaderbrief is gepresenteerd. Het saldo van de kaderbrief wordt nog tussentijds aangepast door de uitkomsten van de meicirculaire. Indien we de uitkomsten van de meicirculaire weten, wordt u zo spoedig mogelijk middels addendum geïnformeerd.

Leeswijzer

In deze kaderbrief willen we u op alle terreinen richting de (sluitende) begroting meenemen. In de inleiding is nader ingegaan op het proces naar een sluitende begroting. In deze leeswijzer nemen we u mee in de toekomstige ontwikkelingen. Een aantal van deze autonome ontwikkelingen zijn financieel vertaald en zijn daarmee het startpunt voor het traject naar een sluitende begroting.

De kaderbrief bestaat uit een drietal onderdelen

1. De autonome ontwikkelingen
2. De niet-autonome ontwikkelingen
3. Ontwikkelingen tijdens en na de kaderbrief, die nog invloed hebben op het begrotingsproces

1. De autonome ontwikkelingen

In dit onderdeel worden een 3-tal paragrafen onderscheiden:

1. De autonome ontwikkelingen met financiële consequenties.
2. De autonome ontwikkelingen die we vooralsnog niet kunnen vertalen in financiële consequenties, maar waar we uw raad wel alvast over willen informeren.
3. Investerings.

Alleen de autonome ontwikkelingen met financiële consequenties zijn financieel vertaald in de kaderbrief. De inhoudelijke ontwikkelingen per programma geven meer achtergrond over wat ons te wachten staat in 2027 en latere jaren.

De prijsstijgingen op de huidige investeringsportefeuille zijn reeds financieel gemeld in de mei-sessies met uw raad. Benadrukt wordt dat vele investeringen waar we prijsstijgingen op voorzien nog niet zijn gestart. De prijsstijgingen lopen parallel met een mogelijke heroverweging van deze investeringen. Ten aanzien van de investeringen vindt besluitvorming plaats ten tijde van de begroting. In de begroting komt een 'suggestie', waarop u middels motie of amendement kunt reageren.

2. Niet-autonome ontwikkelingen

In dit onderdeel worden een 2-tal paragrafen onderscheiden:

1. Ontwikkelingen nog niet getoetst
2. Investerings (niet-autonoom)

Dit hoofdstuk is opgenomen om u zo volledig mogelijk te informeren. De niet-autonome ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die voorlopig niet financieel zijn vertaald in de kaderbrief. Het zijn ontwikkelingen die nader getoetst worden door het college van B&W. Mogelijk dus dat een aantal van deze punten worden opgenomen in de begroting. Ook hiervoor geldt dat besluitvorming plaatsvindt ten tijde van de begroting. U kunt hieraan richting geven middels motie of amendement.

3. Ontwikkelingen na aanbidding kaderbrief

Naast het proces om tot een sluitende begroting te komen en de hierboven genoemde elementen zijn er een aantal ontwikkelingen die impact hebben op het begrotingsproces. In dit kader noemen we:

- De Meicirculaire 2026.
- De vertaling van het raadsakkoord in de begroting.
- Het ombuigingstraject.
- De ontwikkelingen na de kaderbrief.

Financieel perspectief 2027-2030

Hieronder wordt het verloop van het financieel perspectief 2027-2030 op hoofdlijnen weergegeven. Startpunt is de begroting 2027-2030 na de 1e begrotingswijziging, die in april 2026 door uw raad is vastgesteld.

Alle bedragen x€ 1.000

Financiele mutaties kaderbrief 2027-2030	2027	2028	2029	2030
Beginsaldo na 1ste begrotingswijziging 2026	-1.546	-2.334	-1.983	-1.865
Resultaat indexeringen	200	200	200	200
Totaal gemeenschappelijke regelingen	-698	-511	-591	-555
Totaal overige autonome ontwikkelingen	-961	-938	-988	-1.246
Totaal autonome ontwikkelingen	-1.459	-1.249	-1.379	-1.601
Begrotingssaldo na Kaderbrief 2027-2030	-3.005	-3.583	-3.362	-3.466
<i>Waarvan incidenteel</i>	<i>-404</i>	<i>-363</i>	<i>-72</i>	<i>46</i>
<i>Waarvan structureel</i>	<i>-2.601</i>	<i>-3.220</i>	<i>-3.290</i>	<i>-3.512</i>

Autonome ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen met financiële consequenties

Hieronder treft u een overzicht aan met financiële ontwikkelingen vanaf de stand in de begroting 2026-2030 na 1ste begrotingswijziging die in april 2026 door uw raad is vastgesteld. Deze stand is uitgebreid met autonome ontwikkelingen met financiële consequenties. De autonome ontwikkelingen zoals opgenomen in de Kaderbrief 2027 zijn gedefinieerd als ontwikkelingen die:

- a. onvermijdelijk, onuitstelbaar en onontkoombaar, én
- b. conform vastgesteld beleid van de raad zijn;

De volgende autonome ontwikkelingen worden onderscheiden:

- Gemeenschappelijke regelingen
- Indexeringen
- Overige autonome ontwikkelingen

Hier wordt ingegaan op de autonome ontwikkelingen (gevolgen CAO, indexatie etc.) waarop we als gemeente geen of nauwelijks invloed hebben.

Alle bedragen x€ 1.000

Autonome ontwikkelingen kaderbrief 2027-2030		2027	2028	2029	2030
Beginsaldo na 1ste begrotingswijziging 2026		-1.546	-2.334	-1.983	-1.865
Resultaat indexeringen*		200	200	200	200
GR ODZOB		-5	-5	-5	-5
GR Blink		-4	-2	-9	-15
(Dekking afvalstoffenheffing BLINK)		4	2	9	15
GR MRE		-13	-13	-13	-13
GR GGD		-13	-13	-13	-33
GR Ergon		-30	-30	-109	-53
GR Veiligheidsregio		-221	-214	-215	-215
GRSA2		-417	-236	-236	-236
Totaal gemeenschappelijke regelingen		-698	-511	-591	-555
Programma 1: Dienstverlening en Bestuur					
1	Ruimte in de begroting*	120	120	120	120
2	Verzekeringslasten(CAR)	-60	-60	-60	-60
3	BTW-effect bijdrage GRSA2	-18	-18	-18	-18
4	Actualisatie kapitaallasten programma overstijgend	-13	-45	-95	-447
Programma 2: Wonen, Bedrijven en Recreëren					
5	Ruimte in de begroting*				94
6	Onderhoudsvoorziening vastgoed(MJOP)	-479	-479	-479	-479
7a	Beleids- en beheersplan wegen	-240	-240	-240	-240
7b	Beleids- en beheersplan groen	-45	-50	-50	-50
Programma 3: Samen leven en Participeren					
8	Ruimte in de begroting*	67	67	67	67
9	Nieuwe bibliotheekwet	-163	-163	-163	-163
10	Preventief Wmo-toezicht	-15	-15	-15	-15
11	Herijking Lokale Inclusie-agenda	-55	-55	-55	-55
12	Vervanging beglazing Rafaelschool Heeze	-60	-	-	-
Totaal overige autonome ontwikkelingen		-961	-938	-988	-1.246
Begrotingssaldo 2027-2030		-3.005	-3.583	-3.362	-3.466

*Ombuigingsvoorstellen

Ombuigingsvoorstellen

Alhoewel het proces van ombuigingen nog loopt, hebben we ten aanzien van een tweetal punten voorgesorteerd op de uitkomsten. Ten eerste de manier van indexeren en ten tweede ruimte naar aanleiding van analyse jaarrekening 2025. Deze 'ombuigingen' zijn ontstaan uit voortschrijdend inzicht, waarvoor we geen moeilijke afweging hoeven te maken.

Indexeringen*

In het kader van het project *Versterken Uitvoeringskracht* – en vooruitlopend op de uitkomsten van de ombuigingen – is de systematiek van indexering opnieuw tegen het licht gehouden. Deze herziening leidt tot een financieel voordeel en vormt één van de technische ombuigingen waarop in de financiële staat van de gemeente al is voorgesorteerd.

Indexeren betekent dat de begrotingsbudgetten worden aangepast aan prijsstijgingen (inflatie), zodat de waarde van het budget behouden blijft. Op basis van een grondige analyse is een nieuwe wijze van indexeren ontwikkeld.

Deze nieuwe wijze van indexeren leidt tot een systematiek, die:

- stabiel is voor de meerjarenraming;
- voorspelbaar is voor de organisatie, partners en raad;
- reëel aansluit op de werkelijke kostenontwikkeling;
- eenvoudig uitlegbaar is
- consequent wordt toegepast én
- transparant maakt wat het effect is van indexatie op de begroting.

Vanaf 2027 wordt overgestapt op een vorm van indexatie waarbij stapeling van indexatie wordt voorkomen. Er wordt meerjarig een budget voor indexeringen gereserveerd in de begroting. Hierdoor kunnen toekomstige indexaties structureel worden opgevangen, ook voor de gemeenschappelijke regelingen. In de P&C-cyclus wordt jaarlijks verantwoording afgelegd over de ontwikkelingen van de indexatie en het budget dat de raad hiervoor beschikbaar stelt.

Indexeringsgrondslagen

Voor begrotingsjaar 2027 worden de volgende indexeringsgrondslagen en percentages toegepast. Deze grondslagen worden vastgelegd in de financiële verordening, zodat de systematiek formeel is geborgd.

Domein/Kostenpost	Grondslag	% 2027
Specialistische jeugdzorg, dagbesteding en begeleiding Wmo en huishoudelijke hulp	Voorlopige OVA (90%) PPC (10%) t & correctie voorgaand jaar	3,59%
Subsidies maatschappelijke organisaties	CPB t-1 weging 60/40 loon/prijs	3,28%
Huren en buitensport	CPI t-2	3,20%
Loonontwikkeling	cao of gemiddelde van 3%	3%
Prijsontwikkeling, belastingtarieven, leges en heffingen	IMOC/CPB	2,10%
GR-en	Begroting GR	

Ruimte in de begroting*

Gedurende het ombuigingstraject en bij analyse van de jaarrekening 2025 zijn de begrotingsbudgetten zorgvuldig beoordeeld. Waar binnen deze herziening financiële ruimte ontstaat, wordt deze vervolgens ingezet en verwerkt in de kaderbrief, zodat de beschikbare middelen op een transparante en doelmatige manier worden toegedeeld.

Gemeenschappelijke regelingen

De gemeente Heeze-Leende heeft bestuurlijke en financiële belangen in een aantal verbonden partijen, die beleid ontwikkelen en of beleid uitvoeren voor de gemeente. De gemeenschappelijke regelingen hebben de conceptbegroting bij de gemeente Heeze-Leende aangeboden. Op basis van deze conceptbegrotingen zijn de financiële gevolgen inzichtelijk gemaakt. De totaal begrote bijdragen aan de verbonden partijen bedraagt daarmee ongeveer € 12 miljoen inclusief bijstellingen.

Overige autonome ontwikkelingen

1./5./8. Ruimte in de begroting*

De meerjarige budgetten zijn kritisch beoordeeld en na actualisatie levert dit financiële ruimte op binnen de begroting.

2. Verzekeringslasten(CAR)

De premies voor gemeentelijke verzekeringen zijn de afgelopen jaren gestegen. Daarnaast is het bij gemeentelijke bouw- en infraprojecten noodzakelijk om structureel rekening te houden met een Construction All Risk-verzekering (CAR) ter beheersing van financiële risico's. De huidige begroting biedt hiervoor onvoldoende ruimte. Voorgesteld wordt daarom om de verzekeringslasten structureel met € 40.000 bij te ramen, zodat de begroting aansluit bij de actuele kostenontwikkeling en toekomstige risico's beheersbaar blijven.

3. BTW-effect bijdrage GRSA2

Een gedeelte van de bijdrage aan de GRSA2 maakt onderdeel uit van de overheadkosten van onze gemeente. In de begroting 2027 van de GRSA2 is deze bijdrage exclusief btw opgenomen, terwijl de bijdrage aan de gemeente inclusief btw wordt gefactureerd. Niet alle betaalde btw komt in aanmerking voor compensatie via het Btw-compensatiefonds (BCF) of voor aftrek als voorbelasting bij de Belastingdienst. Het niet-compenseerbare deel van de btw werkt kostprijsverhogend. Als gevolg hiervan is, structureel, een aanvullend bedrag van € 18.000 benodigd.

4. Actualisatie kapitaallasten

In het kader van de jaarrekening 2025 worden diverse investeringsbudgetten afgerond en gereed gemeld. Daarnaast zijn na het vaststellen van de primitieve begroting 2026 op 10 november 2025 nog drie raadsvoorstellen vastgesteld, waarin aanvullende investeringskredieten zijn toegekend. Het betreft de aankoop van de doorstroomlocaties (Rv 25.70), de aanpassingen aan speellokaal De Parel (Rv 26.14) en de eerste begrotingswijziging 2026. Deze ontwikkelingen leiden tot een stijging van de kapitaallasten.

Voor het jaar 2030 geldt dat dit een nieuwe jaarschijf betreft binnen de meerjarenbegroting. De jaarschijf 2030 was oorspronkelijk gebaseerd op een één-op-één doortrekking van 2029. In 2029 zijn echter enkele omvangrijke investeringen geraamd, die zorgen voor een structurele verhoging van de kapitaallasten. Als gevolg hiervan liggen de kapitaallasten in 2030 eveneens op een hoger niveau dan in de voorgaande jaren.

6. Onderhoudsvoorziening vastgoed(MJOP)

We verwachten in 2026 het geactualiseerde beleids- en beheerplan gemeentelijke gebouwen voor te leggen aan het college en de raad voor de periode 2026 -2035. Het geactualiseerd Duurzame Meer Jaren Onderhoud Plan (DMJOP) komt niet overeen met de huidige bedragen die zijn opgenomen in de begroting 2026-2029. We hebben de prijsstijgingen al meegenomen in het geactualiseerde plan voor de periode 2026 -2035. Denk aan prijsstijgingen als gevolg van inflatie, oorlog in de Oekraïne en het Midden-Oosten, een tekort aan vaktechnisch personeel, stijging van de energieprijzen en onzekerheid op de financiële markten.

Een andere belangrijke oorzaak van de actualisatie van de budgetten is de uitbreiding van het areaal in de afgelopen periode. Deze bestaat uit nieuwbouw, verwachte herbestemming van bestaande gebouwen, strategische aankoop van gebouwen en het voorlopig aanhouden van de gymzaal. Elk gebouw vraagt onderhoud, zowel op korte- als de lange termijn. De energieprestatie van het gebouwen-areaal heeft aanvullend een grote impact op de kosten. Het komende decennium komt er veel wet- en regelgeving op het gebied van naleving van de verduurzaming en energieverbruik van de gebouwen. Hierdoor stijgen de structurele lasten voor een bedrag, groot, € 479.000.

Het geactualiseerde onderhoudsplan (DJMOP 2026 - 2029) is gebaseerd op een door de raad in 2008 vastgesteld, minimaal onderhoudsniveau volgens de NEN2767-methode:

1. *onderhoudsniveau conditie 3 voor alle gebouwen, én*
2. *onderhoudsniveau conditie 2 voor de publieksruimten in het gemeentehuis;*

Gebouwen die herbestemming krijgen binnen een termijn van 5 jaar mogen op een lager niveau uitkomen, omdat anders budgetten versneld afgeschreven moeten worden, en we aan het desinvesteren zijn.

Een lager onderhoudsniveau dan reeds opgenomen in het DJMOP 2026 - 2029 werkt contraproductief. Er ontstaat steeds meer achterstallig onderhoud. Dit achterstallig onderhoud zal in de toekomst uitgevoerd moeten worden tegen veel hogere kosten. Het klachtenpatroon van gebruikers stijgt, met als gevolg dat er meer reactief, incidenteel onderhoud uitgevoerd dient te worden. Het is uit financieel oogpunt verstandiger om het onderhoud op niveau te houden. Zo ontstaat meer grip op de budgetten zoals opgenomen in het DJMOP 2026 - 2029.

7. Beleids- en beheersplannen

In 2026 zijn we bezig met het opstellen van enkele beleids- en beheersplannen. Het gaat hierbij om onderstaande vakgebieden.

a. Beleids- en beheersplan wegen

Op dit moment zijn we bezig met het vormgeven van het beleids- en beheersplan wegen. In dit plan wordt de ambitie en de strategie met betrekking tot de wegen in de openbare ruimte beschreven. Aanvullend op de ambitie en de strategie wordt ook de manier van beheren beschreven met de daarvoor benodigde financiële middelen. Deze financiële middelen zijn nog niet exact duidelijk en zijn daarnaast afhankelijk van de keuze van het kwaliteitsniveau.

Het is echter een feit dat er bij het hanteren van eenzelfde kwaliteitsniveau van het huidige plan, extra financiële middelen gereserveerd zullen moeten worden ten opzichte van de huidige dotatie. Op dit moment hanteren wij een gemiddeld kwaliteitsniveau B, gebaseerd op de CROW-systematiek. Om dit kwaliteitsniveau te behouden, is op basis van een eerste grove raming een structurele jaarlijkse storting in de voorziening nodig van circa € 1.000.000.

Momenteel is de dotatie ongeveer € 760.000, er is dus een verhoging van € 240.000 benodigd. De genoemde bedragen zijn gebaseerd op een eerste globale inschatting. De uiteindelijke hoogte van de benodigde dotatie kan nog wijzigen op basis van nader onderzoek. De definitieve uitkomsten worden opgenomen in het geactualiseerde meerjarig onderhoudsplan. De inhoud van het plan wordt later dit jaar ter behandeling aan de gemeenteraad voorgelegd.

b. Beleids- en beheersplan groen

Om de ambities uit het huidige groenstructuurplan uit te werken is een beleids- en beheersplan hier een logisch gevolg van. Hierin omschrijven wij wat wij beheren, binnen welke kaders en hoe wij dat doen. Hierin nemen wij voor de lange termijn structurele kosten en investeringen mee waar men rekening moet houden.

1. Wettelijke kader bomen

Tijdens het opstellen van ons Beheer- en beleidsplan groen is zichtbaar geworden dat wij op dit moment niet voldoen aan de wettelijke verplichting op het gebied van bomenonderhoud. Om hieraan te voldoen hebben we structureel een bedrag nodig van € 262.000 op dit moment hebben wij echter maar € 71.000 beschikbaar waardoor een achterstand is ontstaan door het structureel tekort komen van financiële middelen. Om aan de zorgplicht te voldoen en de achterstand in te lopen wordt voorgesteld om € 45.000 voor 2027 en voor de periode 2028 – 2030 € 50.000 aanvullend budget beschikbaar te stellen, waardoor wij in 2030 aan onze zorgplicht kunnen voldoen.

2. Regulier groenonderhoud

We zijn bezig met het opstellen van een Beheer-en beleidsplan Groen, hierin omschrijven we wat we nu doen in het groenbeheer en wat de kosten daarvan moeten zijn tegenover de huidige beschikbare middelen. Wat we nu al wel helder hebben is dat de beheerskosten de komende jaren alleen maar verder gaan toenemen, denk hierbij aan areaal uitbreiding, vergroening en de maatregelen voortkomende uit de Europese Natuurherstelverordening. In het plan nemen we voorstellen op om deze tijdens de looptijd te implementeren en deze bij de volgende actualisatie van het plan in de kosten mee te nemen.

9. Nieuwe bibliotheekwet

Onvermijdbaar/Wettelijk:

Per 2027 treedt de nieuwe Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (WSOB) in werking. De bibliotheekwet behelst tot op heden een bevorderingstaak. Deze nieuwe bibliotheekwet introduceert een wettelijke zorgplicht voor gemeenten. Hierdoor wordt de bevorderingstaak omgezet naar een wettelijke verplichting. De zorgplicht houdt in dat “iedere gemeente in een aanbod van bibliotheekvoorzieningen voorziet, dat binnen redelijke afstand voor de inwoners toegankelijk is”. Een passend aanbod van bibliotheekvoorzieningen bestaat uit:

1. Minimaal één bibliotheekvoorziening die de vijf functies uitvoert binnen redelijke afstand;
2. Aanwezigheid van een fysieke collectie;
3. Professionele personeelsbezetting;

In een handreiking van de VNG wordt richting gegeven voor een gezonde en robuuste exploitatiebijdrage. Voor een gemeente van de omvang van Heeze-Leende wordt daarbij een streefwaarde genoemd van € 22 per inwoner. Deze streefwaarde is een indicatie van het budget dat een bibliotheek gemiddeld nodig heeft om de WSOB-kernfuncties op een gezonde manier uit te voeren. Het bedrag van € 22 per inwoner is exclusief huisvestingslasten en exclusief de kosten voor de Bibliotheek op School.

Toegepast op Heeze-Leende komt dit neer op een benodigde exploitatiesubsidie van, in totaal, € 443.000. In de begroting van 2027 is voor de openbare bibliotheek zo'n € 310.000 opgenomen. Dit betekent een tekort van circa € 133.000. Met de huidige begroting is een bedrag van € 14 per inwoner beschikbaar voor het aanbod van bibliotheekvoorzieningen.

In de begroting van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschappen zijn vanaf 2027 extra middelen opgenomen voor de lokale bibliotheekvoorzieningen. In 2025 & 2026 zijn deze via een decentralisatie-uitkering aan de gemeenten beschikbaar gesteld, maar mogelijk zal dit vanaf 2027 via de Algemene Uitkering(Gemeentefonds) uitgekeerd worden. Voor Heeze-Leende is dit een jaarlijks bedrag, groot € 100.000.

Politieke keus:

De nieuwe bibliotheekwet behelst de wettelijke verplichting dat er minimaal één bibliotheekvoorziening binnen de gemeente is, die de vijf functies uitvoert. Zoals hierboven geschetst, kost het aanbieden van bibliotheekvoorzieningen aan alle inwoners in onze gemeente, waarbij we één, fysieke bibliotheekvestiging in stand houden € 443.000. De politieke keuze zal gemaakt moeten worden of we het huidige voorzieningenniveau in alle kernen overeind willen houden. Indien we dit willen, bedragen de totale exploitatiekosten € 473.000. Dit betekent een tekort van circa € 163.000 (afgezet tegen de € 310.000 die we nu in de begroting, structureel, hebben opgenomen).

10. Preventief Wmo Toezicht

Preventief Wmo toezicht is een wettelijke taak van de gemeente; dit toezicht is niet eerder structureel uitgevoerd en met de huidige inzet voldoet de gemeente niet aan haar wettelijke verantwoordelijkheid voor kwaliteit, veiligheid en rechtmatige uitvoering van Wmo-voorzieningen.

11. Herijking Lokale Inclusie-agenda

De wettelijk, verplichte lokale inclusieagenda loopt af en moet voor de periode 2027–2030 opnieuw worden vastgesteld. Tegelijkertijd is een nieuwe projectleider nodig om regie te voeren op zowel de herijking als de uitvoering. Centrale ambitie is om inclusie structureel te verankeren binnen beleid, uitvoering en samenwerking met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners, in plaats van losse of tijdelijke initiatieven.

De projectleider (circa 4 uur per week) zorgt voor samenhang, afstemming tussen afdelingen en voortgang op concrete acties. De inzet richt zich op drie samenhangende pijlers: bewustwording, praktische toegankelijkheid en duurzame betrokkenheid van de samenleving. Daarnaast regie op kleinschalige, integrale toegankelijkheidsprojecten (bijv. kleine fysieke knelpunten). Aansluiting bij signalen van inwoners, evt. via een 'kleine ergernissenlijst' en samenwerking met partners.

Onderdeel hiervan is een doorlopende inclusiecampagne die inclusie zichtbaar en concreet maakt voor inwoners, ondernemers en de organisatie. Daarnaast is regie nodig op kleinschalige, integrale projecten rondom lichamelijke toegankelijkheid. Veel van deze knelpunten zijn relatief eenvoudig op te lossen, maar vragen om sturing omdat ze meerdere beleidsterreinen raken. Tot slot wordt ruimte gehouden voor waardering en stimulering van betrokkenen, onder andere via de IKAME-prijs en kleine vormen van erkenning.

12. Vervanging beglazing Rafaelschool Heeze

De voormalige Rafaelschool is een gemeentelijk monument. Als eigenaar hebben we een verplichting tot instandhoudingsonderhoud van het pand. De houten delen, waaronder kozijnen, (voor)deur en overstekken moeten geschilderd worden. Het vervangen van de enkele beglazing is noodzakelijk vanwege verduurzaming. De herontwikkeling van het pand bevindt zich nog in de initiatieffase. Onbekend is nog welke vorm dit precies gaat krijgen. Echter vanwege de monumentale status van het pand zal de voorgevel niet gewijzigd worden. Het is niet nodig om over een paar jaar de kozijnen weer opnieuw te schilderen als dan de beglazing vervangen wordt. Daarom stellen we voor om het vervangen van de beglazing naar voren te halen en daarna schilderwerk uit te voeren.

De definitieve keuze kan op dit moment nog niet worden gemaakt. Hierbij speelt het dilemma tussen duurzaamheid, functionaliteit en investering een belangrijke rol in de te maken afwegingen.

Autonome ontwikkelingen zonder financiële consequenties

Hieronder worden autonome ontwikkelingen per programma uiteengezet die we vooralsnog niet kunnen vertalen in financiële consequenties, maar waar we uw raad wel alvast over willen informeren.

Programma 1: Dienstverlening en Bestuur

De bedrijfsvoering van de gemeente Heeze-Leende wordt voor een groot gedeelte uitgevoerd door de GRSA2. Er wordt verwezen naar de ontwikkelingen die de GRSA2 in haar conceptbegroting 2027 benoemd.

Programma 2: Wonen, Bedrijven en Recreëren

Ontwikkeling Natuurgrenspark "De Groote Heide " als topvoorziening

Het bekend worden van de recente ontwikkeling tot topvoorziening vraagt van aangesloten gemeenten binnen "De Groote Heide" een tijdige vooruitblik, zowel beleidsmatig als financieel. Wanneer zich nieuwe subsidievormen aandienen t.b.v. de ontwikkeling van NGP "De Groote Heide" als topvoorziening voor de Brainportregio, is cofinanciering wenselijk.

Ontwikkeling drinkwaterlandschap "De Groote Heide"

In de samenwerking Natuurgrenspark "De Groote Heide" wordt onderzocht hoe we invulling kunnen geven aan het drinkwaterlandschap. In het ambitieplan van "De Groote Heide ", welke in 2026 wordt vastgesteld, beschrijven we de wensen voor het realiseren van nieuwe projectinitiatieven. Met het ambitieplan willen wij nieuwe financiële inkomsten genereren waarmee projecten zoals het drinkwaterlandschap gerealiseerd kunnen worden. Voor het drinkwaterlandschap doen we dit in samenwerking met Brabantwater en het Waterschap.

Ontwikkeling toekomstbestendig energiesysteem

Binnen het duurzaamheidsthema " Energie" speelt het onderwerp netcongestie. We gebruiken met z'n allen steeds meer stroom. We gaan meer elektrisch rijden, produceren en verwarmen. Ook leveren we steeds meer stroom terug via zonnepanelen en windmolens. Deze groei gaat zo snel dat ons energienet het niet meer kan bijbenen.

Het leidt tot netcongestie: het elektriciteitsnet zit vol. Netcongestie zorgt voor vertraging in de uitvoering van plannen voor bedrijven en overheden van (economische) groei, woningbouw en verduurzaming van woningen en bedrijfspanden (inclusief bedrijfsprocessen van midden en klein bedrijven). De verwachting is ondanks verzwaring van het elektriciteitsnetwerk (hoog-, midden en laagspanning) dat netcongestie (afname) blijvend is vanwege de blijvende groei van de vraag naar elektriciteit.

Een oplossing ligt in het ontwikkelen van een lokaal toekomstbestendig energiesysteem. Een lokaal toekomstbestendig energiesysteem is een decentrale energievoorziening waarbij duurzame energie op wijk-, dorps- of bedrijventerreinniveau wordt opgewekt, opgeslagen, verdeeld en verbruikt. Het doel is om de energievoorziening te verduurzamen en de belasting op het hoofdnetwerk te verminderen. Met de pilot netbewuste wijk Leenderstrip is een eerste stap gezet in de ontwikkeling.

Gezien het feit dat netcongestie o.a. woningbouwplannen vertraagd is het wenselijk om op basis van de resultaten van de pilot netbewuste wijk Leenderstrip een gemeente- breed toekomstbestendig energiesysteem te ontwikkelen.

Borging vindt plaats in het opstellen en actualiseren van warmteprogramma (aardgasloos maken van woningen en bedrijfspanden) en actualisatie van het duurzaamheidsbeleid.

Vanuit het Rijk ontvangen gemeenten vanaf 2023 gelden via de tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE). De gelden voor 2026 zijn uitgekeerd aan het gemeentefonds via een decentralisatie-uitkering en zijn daarmee in principe vrij besteedbaar.

Voor 2027 worden de CDOKE gelden ook weer uitgekeerd aan het gemeentefonds via een decentralisatie-uitkering en zijn daarmee in principe weer vrij besteedbaar. Conform raadsbesluit d.d. 22 mei 2023 dienen deze ter dekking van de uitvoeringskosten, met name personeelslasten. Het exacte bedrag wordt waarschijnlijk bekend gemaakt in de meicirculaire 2026.

Om voortgang te houden in de ontwikkeling van een toekomstbestendig energiesysteem, kunnen we de CDOKE gelden voor 2027 inzetten voor duurzaamheid (energietransitie) met als doel dat o.a. de woningbouwopgave met zo min mogelijk vertraging kan worden gerealiseerd.

De hoogte van de bedragen voor de jaren 2028 tot en met 2030 zijn op zijn vroegst bekend in september 2026. Naar verwachting krijgen deze uitvoeringsmiddelen de vorm van een bijzondere fondsuitkering (BFU). Deze middelen worden uitgekeerd via het gemeentefonds. Dat betekent om na 2027 ook de ontwikkeling van het toekomstbestendig energiesysteem te kunnen bekostigen, deze gelden ingezet kunnen worden voor duurzaamheid (energietransitie).

Energie efficiënte overheid

Overheidsinstanties spelen een belangrijke rol in de overstap naar duurzame energie en het behalen van de klimaatdoelen. Vanaf 2026 moeten zij minder energie gebruiken en hun gebouwen verduurzamen. Dit vloeit voort uit Europese richtlijnen (EED III en EPBD IV).

Op grond van de EED moeten overheidsinstanties gezamenlijk jaarlijks aantoonbaar 1,9% energie besparen en 3% van hun vloeroppervlak naar een hoog niveau verduurzamen. Deze renovatieverplichting hangt nauw samen met de herziene Europese Energy Performance of Buildings Directive, die inzet op Zero Emission Buildings voor zowel nieuwbouw als bestaande bouw.

In de EPBD zijn de eisen aangescherpt om het doel van een emissievrij gebouwenbestand in 2050 haalbaar te maken door onder meer in te zetten op het verbeteren van gebouwen met een slechte energieprestatie.

In 2050 moeten alle bestaande gebouwen in Nederland Zero Emission Buildings (ZEB) zijn, wat betekent dat ze geen CO₂ uitstoten en aardgasvrij zijn. De energieprestatie van gebouwen is het uitgangspunt voor renovatiestrategieën en kwaliteitsverbetering. De focus in de EPBD ligt op het in een keer of stapsgewijs behalen van ZEB. De regels worden stapsgewijs ingevoerd vanaf mei 2026, met eisen voor energielabels bij renovatie, laadpunten en zonne-energie.

Met de invoering van minimale energieprestatie-eisen voor gebouwen worden duidelijke tussendoelen gesteld richting 2030 en 2033.

Voor utiliteitsgebouwen – waaronder onderwijs, sport en andere gebouwen met een maatschappelijke functie – geldt dat landelijk gezien:

- In 2030 de slechtste 16% moet zijn verbeterd;
- In 2033 minimaal 26% moet zijn verbeterd.

Bij het uitwerken van deze eisen staat de energieprestatie van het gebouw centraal. Die vormt het uitgangspunt voor sturing op kwaliteit en verduurzaming.

Programma 3: Samen leven en Participeren

Inkomensafhankelijke eigen bijdrage Wmo

Het kabinet heeft besloten de invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo uit te stellen. De maatregel treedt nu op zijn vroegst in werking per 1 januari 2028. Voor gemeenten betekent dit dat een eerdere besparing in 2027 niet wordt gerealiseerd.

De invoering van een inkomensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo zorgt er landelijk voor dat gemeenten minder uitgeven aan Wmo-voorzieningen. Dit financiële effect werkt door via de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Voor Heeze-Leende betekent dit naar verwachting een beperkt maar structureel financieel effect. Hoe groot dit effect precies is, hangt af van landelijke keuzes én van de samenstelling van de groep inwoners die gebruikmaakt van Wmo-voorzieningen. Omdat de wetgeving en de financiële uitwerking nog niet definitief zijn, kan nu geen concreet bedrag worden genoemd.

Gemeenschappelijk regeling Samen voor Jeugd

Vanuit de Hervormingsagenda en de Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg volgt de verplichting om vanaf 1 januari 2027 een publiekrechtelijke samenwerking op te richten in de vorm van een gemeenschappelijke regeling (GR). Samen voor Jeugd zal net als alle andere jeugdhulpregio's in Nederland omgevormd worden tot een samenwerking die voldoet aan de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De oprichting van een gemeenschappelijke regeling is niet alleen een wettelijke verplichting, maar ook een noodzakelijke stap om de jeugdzorg toekomstbestendig te maken. Taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden worden immers beter vastgelegd, waardoor er minder vrijblijvendheid is en meer rechtszekerheid voor alle deelnemende gemeenten. Dit professionaliseert de regionale samenwerking, wat essentieel is om de ambities en doelstellingen binnen de jeugdhulp te realiseren, de kwaliteit van zorg verder te verbeteren en de efficiëntie en slagkracht in de uitvoering van beleid en hulpverlening te vergroten. Naar verwachting vindt in het najaar van 2026 de besluitvorming in de raad plaats. De financiële effecten hiervan zijn op dit moment niet in beeld.

Ontwikkeling Rijksbijdrage Opvang Oekraïners

Per maart 2027 eindigt naar verwachting de RTB (Richtlijn Tijdelijke Bescherming) voor Oekraïense ontheemden. Daarmee vervalt waarschijnlijk ook de huidige Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne (BooO). Hoewel nog geen definitieve regeling voor de periode na 2027 is vastgesteld, wijzen kabinetsbrieven en het aangekondigde langetermijnbeleid erop dat de huidige normvergoeding, € 44 per opvangplek, per dag, zal verdwijnen. Het effect hiervan is dat de vergoeding een budgettair neutraal effect heeft (immers alleen de gerealiseerde kosten worden vergoed). Incidentele voordelen komen vanaf 2027 mogelijk te vervallen.

Ontwikkelingen BUIG

Het aantal dossiers laat een stijging zien vanaf 2024 met 23%. Dat sluit aan bij het landelijk beeld. De stijging wordt vooral veroorzaakt door een hogere instroom van jongeren. Deze doelgroep heeft vaak te kampen met een complexe ondersteuningsbehoefte. Ook zien we een toename door aanvragen van statushouders(asielzoekers). De trajecten om beide doelgroepen uit te laten stromen, duren langer.

Investerings

In dit onderdeel staan de verhogingen van de vastgestelde investeringskredieten op basis van de geactualiseerde analyses. Verhogingen worden alleen opgenomen wanneer een krediet ook in uitvoering is.

Alle bedragen x€ 1.000

Verhogingen van kredieten	Oorspronkelijke krediet	Ophoging	Eindstand krediet	Indicatie kapitaallasten ophoging
Verbinding Randweg-Poortmannen (2025) *	4.850	2.000	6.850	80
Herinrichting Geldropseweg 2024*	731	70	801	3
Verkabeling Nieuwe Hoeve (2025) *	260	1.500	1.760	60
Samen mee naar de A2 *	2.000	4.550	6.550	182
Huisvesting onderzoek Dirk Heziusschool	3.624	5.156	8.780	309
Totaal inventarisatie Kaderbrief 2027	11.465	13.276	24.741	634

Toelichtingen

Verbinding Randweg-Poortmannen (2025)

In Heeze komt veel doorgaand verkeer, waaronder ook vrachtwagens, door de kern heen met herkomst en bestemming A67 en omliggende gebieden. Er zijn al maatregelen, zoals de aanleg van de Randweg en een vrachtwagenverbod, in het centrum genomen om dit probleem te verminderen.

Nu de Randweg klaar is en het vrachtwagenverbod van kracht is, is de behoefte aan een verbinding tussen de Randweg en Industrierrein de Poortmannen dringender geworden om daarmee nog meer verkeer uit het centrum te weren.

Het doel van de variantenstudie "Randweg - Poortmannen" is om een goed onderbouwde voorkeursvariant te ontwikkelen; een verbindingsweg tussen de huidige Randweg en de toekomstige spoortunnel of gelijkvloerse spoorkruising bij de Industrieweg op bedrijventerrein De Poortmannen.

De oorspronkelijke raming uit 2021 is geïndexeerd op basis van landelijke GWW-kostenindices (CBS) en actuele marktgegevens voor landbouwgrond (Kadaster/NVM). Hierdoor is sprake van een kostenstijging van ongeveer 35% op aanlegkosten en 45% op grondverwerving. Pas als er een ontwerp is gemaakt kan er een concretere inschatting worden opgesteld.

Herinrichting Geldropseweg 2024

De herinrichting van de Geldropseweg heeft als doel de afwaardering naar een maximumsnelheid van 30 km/u te ondersteunen met passende maatregelen en het realiseren van een ruimtelijke kwaliteit waarbij de nadruk zowel op de ontsluitingsfunctie van de weg als op de uitstraling komt te liggen. De Geldropseweg fungeert immers als dorpsentree en het is als zodanig de ambitie er een hoogwaardig verblijfsgebied van te maken. Daarbij wordt het straatbeeld vergroend door het verminderen van verharding en het aanplanten van bomen en planten. Ook zal de herinrichting bijdragen aan het autoluwer maken van het centrum - de Kapelstraat en Jan Deckersstraat - en het aanmoedigen van doorgaand verkeer om de randweg te nemen.

In 2018 is een budgetraming gemaakt op basis van een ontwerp met kruisingen op plateaus en fietsstroken zoals deze nu ook aanwezig zijn op de Geldropseweg. Er is geen groen meegenomen in het ontwerp. Als alleen al gekeken wordt naar de prijsstijgingen van 2018 t.o.v. 2026 dan is er een aanzienlijk tekort. Bovendien is het maar zeer de vraag of het ontwerp wat als uitgangspunt is gebruikt voor de budgetraming past bij de huidige ambities. Het voorstel is daarom om bij de vaststelling van het schetsontwerp een nieuwe raming te laten maken die wordt voorgelegd aan de gemeenteraad.

De voorbereiding is in 2026 gestart. Participatie moet bijdragen aan een breed gedragen schetsontwerp. Voor de verdere voorbereiding in 2027 (in ieder geval bodemonderzoek en engineeringskosten) wordt een krediet gevraagd van € 70.000,-

In de budgetraming is alleen de realisatie meegenomen. Er zijn geen voorbereidingskosten opgenomen voor ontwerp en onderzoeken.

Vorbereiding Verkabeling Nieuwe Hoeve (2025)

Tennet zal in 2028 een basis ontwerp (BO) aanleveren voor de verkabeling van de Nieuwe Hoeven. Dit BO zal op basis van alle onderzoeken gemaakt worden. Voor dit BO is een krediet door de raad verstrekt van € 260.100.

De raad zal in 2028 een verzoek krijgen tot verstrekken van een krediet voor de realisatie van de verkabeling van de Nieuwe Hoeven. Op dit moment is nog niet in te schatten wat deze realisatie gaat kosten. Een grove inschatting is € 1.500.000,-

Samen mee naar de A2 (SMNA2)

Project SMNA2 is in 2011 gestart om invulling te geven aan een verkeersveilige en toekomstvaste oplossing voor het (vracht)verkeer van en naar 't Chijnsgoed/Poort 43. Ooit gestart als burgerinitiatief en geformaliseerd tot opdracht in samenwerking met Prov. NB, gem. Cranendonck en betrokken bedrijfsleven. Na een stagnatie in het proces als gevolg van een bezwaar en beroep procedure is uiteindelijk in februari 2025 het bestemmingsplan onherroepelijk vastgesteld. Als gevolg van de vertraging in het proces en hernieuwde ontwerpkeuzes zijn de ramingen hoger uitgevallen dan in 2016 is voorzien. Totale realisatie van het project wordt geraamd (prijsspeil 2025) op € 6,5 miljoen. Dit bedrag moet meegenomen worden in de begrotingsbehandeling van 2027 en verder met dien verstande om integraal te kijken naar alle infraprojecten en kansen voor gebiedsontwikkeling. Er is een bestemmingsreserve beschikbaar voor een bedrag, van circa € 1,3 miljoen. Vooralsnog is een kostenverdeling 70% voor Heeze-Leende en 30% voor Cranendonck afgesproken. Echter de kostenverdeling is nu onderwerp van gesprek tussen beide gemeenten.

Toekomstbestendige onderwijshuisvesting basisschool "Dirk Hezius" te Heeze

Op basis van het uitgevoerde haalbaarheidsonderzoek zijn voor basisschool "Dirk Hezius" verschillende scenario's onderzocht om het bestaande schoolgebouw toekomstbestendig te renoveren.

De totale investeringsopgave bedraagt tussen de € 6.000.000 en € 8.780.000, afhankelijk van de scenariokeuze. In de begroting is al een investeringskrediet opgenomen van € 3.624.000 maar dit bedrag blijkt onvoldoende te zijn ongeacht het gekozen scenario.

Als de gemeenteraad aanvullend krediet beschikbaar stelt, wordt dit toegevoegd aan het reeds beschikbare investeringskrediet en verantwoord op hetzelfde grootboeknummer. Zonder deze aanvullende middelen is het niet mogelijk het schoolgebouw duurzaam en toekomstbestendig te renoveren.

Niet-autonome ontwikkelingen

Dit hoofdstuk is opgenomen om u zo volledig mogelijk te informeren. De niet-autonome ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die voorlopig niet financieel zijn vertaald in de kaderbrief. Het zijn ontwikkelingen die nader getoetst worden door het college van B&W. Mogelijk dus dat een aantal van deze punten worden opgenomen in de begroting. U kunt hieraan richting geven middels motie of amendement. Ook hiervoor geldt dat besluitvorming plaatsvindt ten tijde van de begroting. Dit hoofdstuk bestaat uit de volgende onderdelen:

- Ontwikkelingen nog niet getoetst
- Investerings (niet-autonoom)

Ontwikkelingen nog niet getoetst

Hieronder geven wij u een voorlopige inschatting van ontwikkelingen die nog niet volledig kwantificeerbaar zijn. Waar mogelijk zijn bedragen vermeld, dit zijn echter voorlopige inschattingen. Bovendien worden deze ontwikkelingen nog getoetst aan het raadsakkoord.

Alle bedragen x€ 1.000

Beleidsontwikkelingen (niet-autonoom)	2027	2028	2029	2030
Programma 1: Dienstverlening en Bestuur				
1 Implementatie Participatieverordening	-98	-48	-	-
Programma 2: Wonen, Bedrijven en Recreëren				
2 Invoering "Wet versterking regie op de Volkshuisvesting"	Pm	Pm	Pm	Pm
3 Realisatiestimulans woningbouw	Pm	Pm	Pm	Pm
4 Woonzorgvisie 2024 – 2027: uitvoering project "Woonleefcirkel"	-17	-17	-	-
5 Waarderend onderzoek cultureel erfgoed	-50	-	-	-
Programma 3: Samen leven en Participeren				
6 Versterken voorliggend veld jeugd	-94	-94	-94	-94
7 Subsidieverlening aan dorpshuizen en dekking professionalisering	-	-100	-100	-100
8 Vervangen inrichting dorpshuizen	-10	-	-	-
9 Uitvoeringsbudget beweging zorg naar preventie	-30	-30	-30	-30
10 Stimuleringsbudget gemeenschapsversterkend werken	-25	-25	-25	-25
11 Meerjarige samenwerkingsovereenkomst buurtgezinnen	-31	-31	-31	-31
12 Uitvoeringsbudget sportakkoord	-14	-14	-14	-14
13 Huishoudelijke hulp (Wmo)	Pm	Pm	Pm	Pm
14 Beweging naar positieve gezondheid (AZWA)	Pm	Pm	Pm	Pm
15 Uitvoeren beleidsplan sociaal domein 2024-2027 e.v.	Pm	Pm	Pm	Pm
16 Participatiewet "In Balans"	Pm	Pm	Pm	Pm
17 Armoedebeleidsplan	Pm	Pm	Pm	Pm
18 Wijk-GGZ	-75	-75	-75	-75
Totaal beleidsontwikkelingen (niet-autonoom)	-444	-434	-369	-369

Toelichtingen

Programma 1: Dienstverlening en Bestuur

Uitvoering participatieverordening implementatieplan

De implementatie van de participatieverordening is, gelet op het vastgestelde wettelijke kader, een onontkoombare opgave en wordt gefaseerd over drie jaar uitgevoerd. Het implementatieplan (in ontwikkeling) werkt met leer- en ontwikkelsporen, waarbij via pilotprojecten in verschillende beleidsdomeinen ervaring wordt opgedaan met diverse vormen en niveaus van participatie, waaronder co-creatie. Parallel hieraan wordt de organisatie versterkt via gerichte leer- en werksessies en wordt participatie verankerd in de reguliere werkprocessen.

De pilotprojecten worden uitgevoerd binnen de bestaande organisatie. Voor procesbegeleiding, co-creatie, leer- en werksessies en de overkoepelende projectcoördinatie is externe inzet noodzakelijk. Waar aanvankelijk werd uitgegaan van een uitvoeringsperiode van 1,5 tot 2 jaar, wordt voorgesteld te kiezen voor een driejarig programma, zodat de kosten worden gespreid en de borging wordt versterkt. Conform het raadsvoorstel inzake de participatieverordening worden de uitvoeringskosten nader uitgewerkt in het implementatieplan.

Programma 2: Wonen, Bedrijven en Recreëren

Invoering " Wet versterking regie op de Volkshuisvesting "

De beoogde inwerkingtreding van deze wet is 1 juli 2026. De "Wet versterking regie op de volkshuisvesting " (Wvrv) is bedoeld om de overheid – Rijk, provincies én gemeenten – weer nadrukkelijker sturingsmogelijkheden te geven bij het oplossen van de woningnood. De wet legt vast dat volkshuisvesting weer expliciet een publiek belang is waarop de overheid kan sturen: hoeveel woningen, waar, en voor wie ze worden gebouwd. Dat gebeurt niet vrijblijvend, maar met juridisch afdwingbare instrumenten. Belangrijke doelen zijn:

- Versnelling van de woningbouw;
- Voldoende betaalbare woningen;
- Een evenwichtige verdeling van woningen over regio's en doelgroepen;
- Het verkorten van procedures bij woningbouwprojecten

Op grond van deze wet moet de gemeente binnen één jaar na inwerkingtreding een volkshuisvestingsprogramma vaststellen, afgestemd op de provinciale kaders, regionale woningbouwafspraken en nationale doelstellingen voor betaalbaarheid en aantallen. Ook moet de gemeente verplicht een huisvestingsverordening vaststellen met een urgentieregeling.

De invoering van deze wet vergt extra capaciteit. Het Rijk heeft daarom voor de invoering van deze wet, extra middelen via de Decembecirculaire in 2025 beschikbaar gesteld.

Realisatiestimulans woningbouw

Vanaf 2026 wordt er door het Rijk een realisatiestimulans uitgekeerd aan gemeenten voor de bouw van betaalbare woningen. Gemeenten ontvangen een bijdrage van € 7.000 per betaalbare woning waarvan de bouw (is) (ge)start in de periode 2025-2029. Met deze financiële regeling wil de Rijksoverheid de bouw van meer betaalbare woningen stimuleren. Voor Heeze-Leende waren dat in 2025 33 woningen en voor 2026 naar verwachting 87 woningen. De bijdrage is niet specifiek voor deze woningen maar kan vrij besteedbaar worden ingezet voor de woningbouwopgave. De gemeenteraad kan ervoor kiezen om deze middelen toe te voegen aan reserves of fondsen, de bijdrage in te zetten ter dekking van tekorten en investeringen bij woningbouw of de bijdrage te benutten aan het aantrekken van ambtelijke capaciteit om de woningbouwopgave beter te kunnen vervullen.

Woonzorgvisie 2024 – 2027: uitvoering project " Woonleefcirkel "

Op 14 oktober 2024 heeft de gemeenteraad de Woonzorgvisie vastgesteld. Op basis van deze woonzorgvisie is een uitvoeringsplan opgesteld, waarin verschillende opgaven zijn benoemd. Eén van deze opgaven betreft het opzetten van een "woon-leef-cirkel " in Leende. Een woon-leef-cirkel helpt om de woonzorgvisie concreet te vertalen naar de praktijk door wonen, zorg en welzijn op kernniveau dichtbij te organiseren. Hiermee wordt langer zelfstandig wonen ondersteund, worden sociale netwerken versterkt en wordt ingezet op preventie. Voor de uitvoering van de woon-leef-cirkel is de inzet van een projectleider noodzakelijk. De woon-leef-cirkel wordt gezamenlijk vormgegeven door de gemeente, zorginstelling Valkenhof en woningcorporatie WoCom. De kosten voor de uitvoering van de woon-leef-cirkel worden gezamenlijk gedragen door de gemeente (40%), zorginstelling Valkenhof (40%) en woningcorporatie WoCom (20%). De gemeentelijke bijdrage is ter financiering van de inzet van een projectleider.

Waarderend onderzoek cultureel erfgoed

De Omgevingswet ziet toe op bescherming van cultureel erfgoed. Gemeenten moeten in het omgevingsplan rekening houden met het belang van het behoud van cultureel erfgoed. Dit volgt uit artikel 5.130 lid 1, van het Besluit Kwaliteit Leefomgeving (Bkl). Deze instructieregel geldt nadrukkelijk ook voor bekende en aantoonbaar te verwachten archeologische monumenten.

De gemeente Heeze-Leende heeft in 2026 een inventarisatie van al het cultureel erfgoed uitgevoerd, dit is inzichtelijk via de geactualiseerde erfgoedkaart. Op basis van de erfgoedkaart kan de gemeente bouwwerken en locaties aanwijzen als monument, archeologische monumenten, stads- of dorpsgezicht, cultuurlandschap of ander cultureel erfgoed.

Ter bescherming van het cultureel erfgoed moet de gemeente in het omgevingsplan regels stellen (artikel 5.130, lid 2, Bkl). Om te bepalen welke regels van toepassing zouden kunnen zijn voor het cultureel erfgoed, is het van belang dat sommige historische locaties en archeologisch waardevolle plekken gewaardeerd gaan worden. Deze waardering zal in 2027 van start moeten gaan, rekening houdende met de deadline van de invoering van het definitieve omgevingsplan.

Programma 3: Samen leven en Participeren

Versterken voorliggend veld jeugd

De landelijke Hervormingsagenda Jeugd legt een sterke nadruk op preventie en het versterken van het gewone leven van jongeren en ouders. Jeugdigen en ouders met opvoed- en opgroevragen kunnen op een laagdrempelige manier terecht dichtbij, in de wijk.

Vanuit "Opgroeikracht" bouwen we met een netwerk van professionals en inwoners aan het verstevigen van de pedagogische basis. waarbij het uitgangspunt is dat elk kind zich goed op zijn plek voelt in onze gemeente. We versterken en creëren lokale steunstructuren met betrekking tot opgroeien en opvoeden waarbij we de natuurlijke omgevingen van jeugdigen en ouders benutten zoals de kinderopvang en het basisonderwijs. De professionals binnen het voorliggend veld vormen de eerste laag van ondersteuning en preventie binnen het sociaal domein van de gemeente.

Binnen dat voorliggende veld staan preventie, vroeg signalering, normaliseren en versterking van eigen kracht centraal. Door laagdrempelige ondersteuning dicht bij kinderen, jongeren en gezinnen te organiseren, wordt beoogd om problemen vroegtijdig te signaleren en te voorkomen dat lichte zorgen uitgroeien tot zwaardere problematiek waarvoor specialistische jeugdhulp nodig is. Denk hierbij aan het jongerenwerk, ambulante gezinsondersteuning, trainingen/cursussen rondom opvoeden en opgroeien, de jeugdgezondheidszorg.

Het doel van het voorliggende veld jeugd is dat zoveel mogelijk kinderen en jongeren zichzelf kunnen redden, zich optimaal kunnen ontwikkelen en zich gezien en gesteund voelen, met inzet van ondersteuning die zo licht als mogelijk is en zo dichtbij als nodig.

We zijn de afgelopen twee jaar vanuit "Opgroeikracht" gestart met het organiseren van kleinschalige bijeenkomsten om ontmoeting tussen ouders te stimuleren, kennis rondom opvoeden en opgroeien met elkaar te delen om met elkaar het opvoeden makkelijker te maken. We zijn gestart met een nieuw jongerencentrum met inloopmiddagen en avond, een aanbod voor zwangere, voor ouders van het jonge kind, het ontwikkelingsgericht overleg in het basisonderwijs en een eerste aanbod voor ouders van jonge pubers. Inwoners zijn enthousiast over de bijeenkomsten die we organiseren en we zien nieuwe onderlinge contacten ontstaan. De komende jaren maken we een doorontwikkeling in het laagdrempelige aanbod. Om die doorontwikkeling te maken moeten we de uren binnen het team jeugd en de jeugdgezondheidszorg uitbreiden.

Hierin kunnen we werken met 3 scenario's:

Scenario 1 (minimum variant):

Bij scenario 1 wordt het aantal beschikbare uren voor preventie jeugd van 8 naar 16 uur uitgebreid. Daarnaast breiden we de maatwerkuren JGZ uit met € 10.000 voor het organiseren van kleinschalige bijeenkomsten met ouders.

Scenario 2 (tussenvariant):

Scenario 1 aanvullend uitbreiden met 4 uur extra voor de toegang jeugd in verband met de beweging naar het ontwikkelingsgericht overleg.

Scenario 3 (maximum variant):

Scenario 2 aanvullend uitbreiden met 4 uur extra voor het jongerenwerk om ook op de scholen aanwezig te kunnen zijn voor bepaalde onderwerpen/thema's waar vanuit onderwijs behoefte aan is.

Subsidieverlening aan dorpshuizen en dekking professionalisering dorpshuizen

In de begroting zijn per dorpshuis structureel middelen opgenomen voor subsidie, daterend van vóór de doorontwikkeling van het dorpshuizenbeleid. In het kader van deze doorontwikkeling is vastgesteld dat deze structurele middelen ontoereikend zijn en dat een hogere structurele subsidie noodzakelijk is.

De gemeenteraad heeft daarom, vooruitlopend op de doorontwikkeling, bij het vaststellen van de begroting 2025 aanvullende middelen beschikbaar gesteld:

- € 300.000 voor 2025
- € 200.000 voor 2026
- € 100.000 voor 2027

In 2025 is de rolverdeling tussen gemeente en stichtingsbesturen nader uitgewerkt en vertaald naar de subsidieverlening voor 2026. Met de reeds beschikbare structurele middelen en de aanvullende middelen was hiervoor voldoende dekking.

In 2027 ontstaat echter een knelpunt, omdat de incidentele aanvullende middelen € 100.000 lager zijn dan in 2026.

In de begroting is daarnaast structureel een bedrag van € 95.000 opgenomen voor professionalisering van dorpshuizen. Vanaf 2027 is dit budget beschikbaar ter dekking van de subsidie aan de dorpshuizen. In combinatie met de incidentele € 100.000 is in 2027 daarmee € 200.000 extra beschikbaar, waarmee de subsidie binnen de huidige opzet kan worden voortgezet.

Voor de jaren na 2027 zijn geen incidentele aanvullende middelen meer beschikbaar. Om de subsidie dorpshuizen vanaf 2028 binnen de huidige opzet voort te kunnen zetten, zijn structureel aanvullende middelen noodzakelijk.

Vervangen inrichting dorpshuizen

In het verleden waren de stichtingsbesturen van de drie dorpshuizen zelf verantwoordelijk voor het onderhoud en vervanging van de inrichting en inventaris. Doordat de exploitatie van de dorpshuizen steeds meer onder druk kwam te staan, werd het voor hen ook steeds moeilijker om vervangingsinvesteringen te dekken vanuit hun exploitatie.

Tijdens de doorontwikkeling is dit ook vastgesteld en heeft het college eind 2024 besloten om de verantwoordelijkheid voor de vervanging van inventaris en inrichting over te nemen. Het gaat hierbij om investeringen in inventaris en inrichting nádat de economische levensduur is afgelopen en er ook noodzaak is tot vervanging omdat de onderhoudskosten te hoog worden of omdat de materialen defect of niet meer bruikbaar zijn. Mocht blijken dat de financiële positie van de dorpshuizen zich over de jaren weer ontwikkelt tot een gezonde exploitatie, dan kan op basis van de periodieke evaluatie van de doorontwikkeling van de dorpshuizen ook worden voorgesteld aan het gemeentebestuur om de dorpshuizen zelf weer verantwoordelijk te maken voor vervangingsinvesteringen in inventaris en inrichting.

Uitvoeringsbudget beweging zorg naar preventie

Voor het versterken van de fysieke en mentale kracht van inwoners richten we ons op de belangrijke overgangsmomenten in het leven: zwangerschap, jong ouderschap, jonge kind, overgang naar middelbare school, puberteit, jongvolwassenheid, life events.

We werken hierbij aanbodgericht waarbij we ons baseren op structurele signalen vanuit ons netwerk van inwoners professionals en vrijwilligers. Voor jeugdigen werken we hierin met professionals in het netwerk OpgroeiKracht en een ouderklankbordgroep.

We stimuleren ontmoeting en bieden een noodzakelijk preventief aanbod aan voor inwoners (oa. trainingen/cursussen). De kleinschalige trainingen en ontmoetingen versterken de zelfredzaamheid van inwoners. Mentale klachten, stress, eenzaamheid en lichamelijke inactiviteit zijn belangrijke oorzaken voor de toenemende zorgvraag, verminderde participatie en uitval op werk en vrijwilligerswerk. Juist door vroegtijdig en laagdrempelig in te grijpen kan duurdere ondersteuning voorkomen worden.

Indien er vanuit Rijk geen structurele middelen vrijkomen voor dit aanbod waarmee we de beweging van zorg naar preventie maken, hebben we structurele financiële middelen in de begroting nodig voor deze activiteiten en ontmoetingen.

Stimuleringsbudget gemeenschapsversterkend werken

Met dit thema stimuleren we kleinschalige initiatieven in en vanuit de dorpskernen gericht op leefbaarheid en sociale samenhang. We werken met elkaar aan levendige kernen.

Middels het opbouwwerk zijn we voor inwoners laagdrempelig en zichtbaar in buurten en wijken. Opbouwwerk functioneert als een preventieve schakel in het sociaal domein, door vroegtijdig signalen te ontvangen, kunnen problemen worden aangepakt voordat ze escaleren en zwaardere/duurdere vormen van hulp nodig zijn.

We zien vanuit het opbouwwerk een beweging op gang komen vanuit inwoners om met elkaar de leefbaarheid en ontmoeting te stimuleren. Hieruit vloeien, in de dorpskernen, diverse burgerinitiatieven voort waarvoor onze opbouwwerkers het eerste aanspreekpunt zijn.

Door inwoners met elkaar te verbinden en te ondersteunen met initiatieven ontstaat meer onderling vertrouwen, betrokkenheid en saamhorigheid. Dit vergroot de veerkracht van de gemeenschap en vermindert gevoelens van eenzaamheid en sociaal isolement.

Indien er vanuit Rijk geen structurele middelen vrijkomen voor dit aanbod waarmee we de beweging van zorg naar preventie maken, hebben we structurele financiële middelen in de begroting nodig voor het ondersteunen van deze initiatieven vanuit inwoners.

Meerjarige samenwerkingsovereenkomst buurtgezinnen

De gemeente werkt nu 3 jaar met Buurtgezinnen via een jaarlijkse samenwerkingsovereenkomst. De samenwerking met Buurtgezinnen is tot op heden met tijdelijke Rijksmiddelen gefinancierd.

Onder het motto 'Opvoeden doen we samen', koppelt Buurtgezinnen gezinnen die steun kunnen gebruiken aan een stabiel gezin in de buurt. Zo krijgen kinderen wat extra liefde en aandacht en worden ouders ontlast. Buurtgezinnen draagt eraan bij dat kinderen positief opgroeien in hun eigen gezin, versterkt de gemeenschapszin en vermindert beroepsmatige hulp en uithuisplaatsingen.

Buurtgezinnen zet in opdracht van de gemeente Heeze-Leende, gedurende 45 werkweken, een coördinator voor 7 uur per week in. Deze coördinator zal in deze uren 5 tot 7 nieuwe koppelingen tussen vraaggezinnen en steungezinnen in de gemeente maken en de koppelingen die al eerder gemaakt zijn tussen gezinnen onderhouden.

Buurtgezinnen maakt deel uit van ons voorliggende preventieve aanbod vanuit Opgroeikracht. De coördinator is inmiddels goed ingebed in het lokale formele en informele netwerk, de bekendheid van Buurtgezinnen loopt naar tevredenheid en we merken dat het taboe om als gezin steun via Buurtgezinnen te vragen afneemt.

Uitvoeringsbudget sportakkoord

Met het wegvallen van de middelen uit het Sportakkoord per 2027 ontstaat een structureel tekort binnen de sportbegroting. Deze middelen werden ingezet voor de website Actief in Heeze-Leende, het kennismakingsprogramma Sjors Sportief & Creatief, de regionale bijdrage aan Uniek Sporten en de ondersteuning van sportverenigingen. Daarnaast vervallen met het beëindigen van het landelijke Sportakkoord ook de bijbehorende landelijke ondersteuningsmiddelen. In de afgelopen anderhalf jaar is circa €15.000 aan ondersteuning via deze externe middelen benut. Deze inzet is niet zichtbaar in de gemeentelijke begroting, aangezien deze extern is gefinancierd. Om de continuïteit van deze voorzieningen en de ondersteuning van sportverenigingen te waarborgen, zijn aanvullende middelen benodigd.

Huishoudelijke hulp (Wmo)

In het landelijke coalitieakkoord is vastgelegd dat huishoudelijke hulp per 1 januari 2029 wordt geschrapt als Wmo-maatwerkvoorziening. Inwoners die dit financieel kunnen dragen, zullen deze ondersteuning dan zelf bekostigen. Gemeenten blijven verantwoordelijk voor ondersteuning van inwoners die daartoe niet in staat zijn.

Het kabinet beschouwt deze maatregel als aanvullend op de invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage; beide maatregelen worden dus afzonderlijk ingevoerd. De precieze gevolgen voor inwoners, uitvoering en gemeentelijke financiën worden de komende periode verder uitgewerkt. Er is verder afgesproken dat (een deel van) de Wmo in de toekomst apart wordt gefinancierd, in plaats van via het gemeentefonds, met een objectieve indexeringswijze die rekening houdt met kostenontwikkeling en vergrijzing; de verdere uitwerking volgt in juni 2026.

Beweging naar positieve gezondheid (AZWA)

Het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) vormt de doorontwikkeling van het IZA en GALA en richt zich op een structurele samenwerking tussen het sociaal domein en de zorg. Doel is het beperken van de instroom in curatieve zorg (Zvw) door preventie, vroeg-signalering en betere aansluiting tussen zorg en welzijn, met gelijkwaardige toegang voor inwoners.

Het AZWA werkt langs vijf leefgebieden: mentale gezondheid, vitaal ouder worden, leefstijl, kansrijk opgroeien en het terugdringen van gezondheidsachterstanden. Binnen deze leefgebieden worden zogenoemde basisfunctionaliteiten ingericht, zoals valpreventie, sociaal verwijzen, laagdrempelige steunpunten, kansrijke start, overgewicht- en obesitasaanpak en mentale gezondheidsnetwerken. Deze interventies zijn gericht op aantoonbare preventie en kostenbesparing in de zorg en past binnen onze beweging van zorg naar preventie. Vanaf 2027 komen er extra structurele middelen beschikbaar voor gemeenten via het AZWA. De verdeling vindt plaats via een nog vast te stellen generieke verdeelsleutel.

Uitvoeren beleidsplan sociaal domein 2024-2027 e.v.

In 2024 heeft de raad het beleidsplan sociaal domein 2024-2027 vastgesteld. Het beleidsplan is erop gericht dat elke inwoner zich goed op zijn plek voelt in onze gemeente. Gezien de maatschappelijke ontwikkelingen nu en in de toekomst versterken we de gezondheid, het welzijn en zelfredzaam vermogen van onze inwoners vanuit 3 thema's: De beweging van positieve gezondheid, Samen sociaal sterk en Samen kansen creëren. Een belangrijk richtend principe in alle drie de thema's is dat we de beweging van zorg naar preventie maken. Door te investeren op preventie willen we inwoners zo vroeg mogelijk versterken in hun zelfredzaamheid. Daardoor is het voor minder inwoners nodig om gebruik te maken van maatwerkvoorzieningen of gespecialiseerde hulp.

Met het thema 'De beweging van positieve gezondheid' streven we ernaar dat onze inwoners mentaal en fysiek gezond zijn en een positieve gezondheid ervaren en op die manier op een volwaardige manier mee kunnen doen in de samenleving. Met het thema 'Samen sociaal sterk' stimuleren we kleinschalige initiatieven in en vanuit de dorpskernen gericht op leefbaarheid en sociale samenhang. We werken met elkaar aan levendige kernen. Met het thema 'Samen kansen creëren' willen we bereiken dat inwoners kansrijk op kunnen groeien en mee kunnen doen aan het dagelijks leven.

We zijn nu twee jaar bezig met het uitvoeringsplan sociaal domein. De beweging van zorg naar preventie vraagt om extra investeringen. Tot op heden hebben we met tijdelijke financiële middelen gewerkt, vooral ook om met elkaar te bepalen met welke investeringen we beoogde impact kunnen realiseren. We hebben nu goed zicht op de wijze waarop de gewenste impact ontstaat, zowel met betrekking tot het versterken van de pedagogische basis (opvoeden en opgroeien) als het versterken van samen- en zelfredzaamheid van volwassenen in samenwerking met de gemeenschap.

Ook is de gevraagde ontwikkeling vanuit de gemeente ten aanzien van landelijke ontwikkelingen zoals de Hervormingsagenda Jeugd, Bibliotheekvoorzieningen en Wmo duidelijker. Hiermee kan, vanuit de contouren die nu geschetst zijn, een eerste financiële doorkijk voor de komende jaren worden gemaakt.

Participatiewet "In Balans"

De gemeente voert de Participatiewet uit, dit betreft een landelijke regeling. Eind 2025 is het wetsvoorstel Participatiewet "In Balans" aangenomen. Dit omvat wetswijzigingen die als doel hebben om evenwicht te brengen tussen de 3 kernelementen van de Participatiewet:

1. Bestaanszekerheid
2. Participatie
3. Handhaving.

In 2026 is de eerste fase ingevoerd, de overige wetswijzigingen volgen in 2027. De Participatiewet "In Balans" legt ook meer nadruk op maatschappelijke participatie. Inwoners kunnen aanspraak maken op ondersteuning hierbij. De financiële gevolgen hiervan zijn nog niet in te schatten.

Armoedebeleidsplan

De drie samenwerkende A2-gemeenten leggen in 2027 een nieuw integraal armoedebeleidsplan ter besluitvorming aan de raad voor, met beoogde inwerkingtreding vanaf 2028. In dit plan worden het minimabeleid en het schuldienstverleningsbeleid in samenhang herijkt en doorontwikkeld, met als doel inwoners met financiële problematiek effectiever te ondersteunen. De financiële consequenties hiervan zijn nog niet te becijferen.

Wijk-GGZ

De wijk-GGZ'er ondersteunt inwoners met (dreigend) onbegrepen gedrag door vroegtijdig signaleren, stabiliseren en het toeleiden naar passende ondersteuning. De inzet heeft een duidelijke preventieve werking: door nabijheid in de wijk, laagdrempelig contact en tijdige interventie worden beginnende problemen eerder herkend en aangepakt. Hierdoor wordt voorkomen dat situaties escaleren tot crisis, overlast of langdurige en zware zorgtrajecten. Preventie richt zich daarbij niet alleen op de inwoner, maar ook op het versterken en ontlasten van het netwerk en professionals binnen het sociaal- en veiligheidsdomein.

De wijk-GGZ'er fungeert als verbindende schakel tussen zorg, welzijn en veiligheid en werkt nauw samen met het sociaal team, huisartsen, politie en GGZ-partners. Deze integrale werkwijze draagt bij aan het zo veel mogelijk voorkomen van escalatie en zwaardere inzet op een later moment. De ervaringsdeskundige vormt een waardevolle aanvulling op de wijk-GGZ'er door vanuit eigen ervaring met psychische kwetsbaarheid en herstel laagdrempelig en gelijkwaardig contact te maken met inwoners. Vanuit herkenning en vertrouwen ondersteunt de ervaringsdeskundige het duiden van signalen, het versterken van eigen regie en het toeleiden naar passende ondersteuning. Hiermee wordt de preventieve werking versterkt en neemt het bereik en de effectiviteit van de inzet in de wijk toe. De kosten hiervoor bedragen € 75.000, structureel. Vanuit landelijke partijen (VNG, Platform Sociaal Domein en ZonMw) is aangegeven dat er nog geen duidelijkheid bestaat over structurele financiering. Oorspronkelijk was sprake van landelijke financiering via ZonMw, maar hierover vinden momenteel intensieve gesprekken plaats en besluitvorming wordt op zijn vroegst eind 2026 verwacht. Zodra hier meer duidelijkheid over ontstaat, wordt de gemeenteraad geïnformeerd.

Investerings (niet-autonoom)

Alle bedragen x€ 1.000

Nieuwe investeringen	Verwacht jaar van gereedmelding	Verwacht investeringsbudget	Indicatie kapitaallasten
Duurzame inrichting blauwe zones centrum Heeze	2027	35	2
Korte Termijn Maatregelenpakket 2 (KTM 2)	n.t.b.	2.250	90
A67 Restbudgetten	n.t.b.	5.500	220
Totaal inventarisatie Kaderbrief 2027		7.785	312

Duurzame inrichting blauwe zones centrum Heeze

Op 15 januari 2024 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen voor een pilot met een blauwe zone in het centrum van Heeze. Na overleg met ondernemers en bewoners en verdere voorbereiding in 2024 is de pilot in februari 2025 van start gegaan. De pilot duurde 6 maanden en is daarna geëvalueerd. Op 15 oktober 2025 heeft het college een verkeersbesluit genomen, waarmee de pilot is omgezet in een definitieve situatie.

Ten behoeve van de pilot zijn de noodzakelijke verkeersborden geplaatst en is blauwe wegenvverf aangebracht op de parkeervakken. De verkeersborden blijven staan in de definitieve situatie. Van de blauwe wegenvverf is bekend dat deze binnen enkele maanden loslaat van de gebakken klinkers. Voor een duurzame inrichting van de openbare ruimte is het vervangen van klinkers met wegenvverf door geglazuurde klinkers gewenst.

De inkoop van ca. 2800 blauw geglazuurde klinkers kost € 25.000,- ex btw. De maakkosten bedragen ca. € 10.000 ex btw waardoor de totale investering € 35.000,- ex btw bedraagt.

De parkeerzone is aangegeven met verkeersborden en blauwe lijnen over het wegdek die op dit moment nog wel zichtbaar zijn. Om te voldoen aan de inrichtingseisen, moeten ook de parkeervakken voorzien worden van blauwe markering. Voor de herkenbaarheid is dit ook zeer wenselijk en door de winkeliers wordt hier ook om gevraagd.

Het periodiek aanbrengen van wegenvverf is niet duurzaam en kost daarnaast enkele duizenden euro's per keer. Blauw geglazuurde klinkers hebben daarnaast een uitstraling die kwalitatief beter past in het centrum van Heeze.

Na beschikbaar stellen van het budget worden de klinkers besteld. De levertijd van de blauw geglazuurde klinkers is 10 - 12 weken waarna een aannemer het werk zal uitvoeren.

De werkzaamheden nemen ca. twee werkweken in beslag.

Korte Termijn Maatregelenpakket 2 (KTM 2)

Het Korte Termijn Maatregelenpakket 2 (KTM 2) is een set van mobiliteitsmaatregelen uit de Beethovendeal. De Beethovendeal is gericht op het verbeteren van bereikbaarheid en doorstroming in de Brainport Eindhoven. Het pakket richt zich o.a. op de verstedelijkingsopgave, duurzame mobiliteit en regionale mobiliteitshubs.

Voor de gemeente Heeze-Leende, als onderdeel van de Deelregio Zuid, zijn hierin opgenomen:

1. De "Doortraproute Eindhoven - Weert"
2. De aansluiting van het fietspad "Heeze - Aalst"

De 2 projecten kosten € 2,25 miljoen, exclusief structurele (onderhouds)lasten. De kosten voor deze projecten zijn als volgt opgebouwd:

- € 1,7 miljoen voor het project: "Doortraproute Eindhoven - Weert" gebaseerd op de route gebonden financieringssysteem. Bedrag onder voorbehoud en kan wijzigen als gevolg van een nadere uitwerking en ontwerpkeuzes.
- € 550.000 via het budget MRE-bijdrage Randweg Eindhoven.
- Structurele (onderhouds)kosten zijn nog niet voorzien en kunnen later op basis van de nadere uitwerking bepaald worden. en zijn, vooralsnog een PM-post.

Het KTM2-pakket wordt gefinancierd via een forse Rijks- en regionale bijdrage aan de projecten die onderdeel vormen van het KTM2-pakket.

A67 Restbudgetten

Als gevolg van het pauzeren van 17 grote wegen- en vaarwegenprojecten door Rijkswaterstaat is er een restbudget beschikbaar gekomen voor mitigerende maatregelen op het onderliggende wegennet gericht op duurzame mobiliteit.

Voor Heeze-Leende betreft dit de situatie op de Geldropseweg ter hoogte van de aansluiting A67.

Voorgesteld wordt om het fietsverkeer naar de westzijde van de Geldropseweg te brengen waardoor de doorstroming en verkeersveiligheid voor fietsers wordt verbeterd.

Er is nog geen concreet bedrag te benoemen afhankelijk van daadwerkelijke scope en verdeling restbudgetten.

Wenselijk is om de Geldropseweg geheel aan te pakken tot aan de komgrens. Grove ramingen komen dan uit op € 4,5 - € 5,5 miljoen in de subsidieregeling vanuit het Rijk is vooralsnog € 350.000 opgenomen voor de situatie nabij de rotonde.

Ontwikkelingen na aanbieding kaderbrief

Naast het proces om tot een sluitende begroting te komen en de hierboven genoemde elementen zijn er een aantal ontwikkelingen die impact hebben op het begrotingsproces. In dit kader noemen we:

- De Meicirculaire 2026.
- Mogelijke punten raadsakkoord.
- Ontwikkelingen na de kaderbrief.

Meicirculaire 2026

De ontwikkelingen vanuit de Meicirculaire 2026 van het Rijk met informatie over de bijstelling van de omvang van het gemeentefonds voor loon- en prijsindexeringen zal via een addendum, later nog worden toegevoegd (zoals eerder gecommuniceerd). In de Meicirculaire 2026, de grootste bron van inkomsten voor gemeenten, geeft het kabinet meer duidelijkheid over de ontwikkelingen, omvang en de verdeling van de financiële middelen voor 2027 en verder. Vooralsnog is de jaarschijf 2030 nog gelijk gehouden met de jaarschijf 2029. De meicirculaire samen met een nieuwe stand van zaken wordt als addendum op de kaderbrief nagezonden.

Overige ontwikkelingen

Ook andere ontwikkelingen hebben nog invloed op de uiteindelijke begroting. In dit kader benoemen we bijvoorbeeld de vertaling van het raadsakkoord in de begroting, het ombuigingstraject en de ontwikkelingen na de kaderbrief.

